

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФМтаФР

Баранова В.Г. _
“ ” _____ 2019 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.03050801 “Фінанси і кредит”**

за темою:
**«АВТОСТРАХУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В
УКРАЇНІ»**

Виконавець:
студент факультету фінансів та банківської
справи

Дімідів Євген Максимович

/підпис/

Науковий керівник:
к.э.н., професор

Величко Геннадій Олександрович

/підпис/

Одеса, 2019

З М І С Т

	стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТРАХУВАННЯ	
АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ	
1.1 Економічна сутність автострахування, його необхідність та основні принципи	6
1.2 Види автострахування та їх характеристики	17
1.3 Механізм автострахування в Україні	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ АВТОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА СК ІНГО УКРАЇНА	
2.1 Аналіз сучасного стану автострахування в Україні	40
2.2 Загальна характеристика та аналіз основних техніко-економічних показників діяльності СК ІНГО Україна	58
2.3 Діагностика та аналіз автострахування СК ІНГО Україна.....	60
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
АВТОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	
3.1 Оптимізація страхової діяльності СК ІНГО Україна в частині автострахування	72
3.2. Проблеми розвитку та шляхи вдосконалення автострахування України	74
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	87
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Автотранспортне страхування - це тип комбінованого страхування, яке дозволяє у комплексі застрахувати засоби транспорту, багаж та додаткове обладнання, яке знаходиться в автомобілі, а також водіїв та пасажирів у разі заподіяння шкоди їм самим чи третім особам

Актуальність теми впливає з того, що швидке зростання парку автомобілів в Україні зумовлює збільшення числа дорожньо-транспортних пригод та пов'язаних з ними збитків, заподіяних життю, здоров'ю, майну громадян. Підвищена криміногенна обстановка приводить до збільшення кількості угонів, викрадень транспортних засобів, а відсутність законодавчої бази в області страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів позбавляє громадян впевненості у своїй безпеці та збереженні майна. Зараз в Україні біля 10 мільйонів одиниць автотранспорту, і щорічно відбувається більше 300 тисяч ДТП.

Чим глибший поділ праці у суспільстві, тим більшою мірою посилюється взаємозалежність між людьми як у межах однієї країни, так і у світі загалом. Саме завдяки розвитку транспортних шляхів людство може споживати будь-які блага, вироблені в найвіддаленіших місцях планети. Туристичний бізнес, перевезення товарів, міграція трудових ресурсів - усе це здійснюється завдяки використанню транспортних засобів. Авіаційний і залізничний, водний та автомобільний транспорт, вирішуючи низку найнагальніших економічних проблем, породжують нові ризики, а швидке зростання парку автомобілів зумовлює збільшення кількості дорожньо-транспортних пригод та пов'язаних з ними збитків, заподіяних життю, здоров'ю, майну громадян. Тому є актуальним

дослідження питань захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб від можливих втрат, пов'язаних із використанням, володінням та розпорядженням транспортними засобами. Саме транспортне страхування є різновидом майнового страхування..

Метою роботи є дослідження сутності автотранспортного страхування, проведення аналізу сучасних тенденцій розвитку цього виду страхування в Україні на прикладі організації діяльності СК «ІНГО Україна», визначення на цій основі шляхів рішення проблем розвитку автотранспортного страхування в Україні.

Реалізація поставленої мети обумовила виконання таких **завдань дослідження:**

- визначити економічну сутність та функції ринку страхових послуг;
- проаналізувати сутність страхової послуги як товару та визначити місце страхування автотранспортних засобів в системі страхових послуг;
- розглянути питання автотранспортного страхування з точки зору комплексного підходу;
- провести аналіз сучасних тенденцій функціонування та розвитку страхових послуг зі страхування автотранспортних засобів в Україні;
- проаналізувати сучасні стратегії у розробці і реалізації страхових послуг зі страхування автотранспортних засобів на прикладі СК «ІНГО Україна»;
- здійснити порівняльний аналіз умов страхування автотранспортних ризиків окремих страхових компаній;
- виявити проблеми функціонування та визначити перспективи розвитку страхування автотранспортних засобів в Україні.

Об’єктом дослідження є процес функціонування ринку страхових послуг в Україні.

Предметом дослідження є економічні відносини з приводу надання страхових послуг зі страхування автотранспортних засобів.

Методи дослідження. Теоретичну і методологічну основи склали фундаментальні положення економічної теорії, фінансового та страхового менеджменту.

Інформаційну базу дослідження склали роботи провідних вітчизняних і зарубіжних вчених в області функціонування ринку страхових послуг, законодавчі і нормативні документи, які регулюють його функціонування в Україні, звітні матеріали Нацкомфінпослуг, звітні матеріали СК «ІНГО Україна».

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі були розглянуті теоретичні основи страхування автотранспортних засобів, сутність, структура, особливості страхових послуг зі страхування автотранспортних засобів, застосовано математичне моделювання для прогнозування розвитку ринку автострахування. Розглянуті методичні аспекти аналізу послуг зі страхування автотранспортних засобів. Зроблено аналіз сучасних тенденцій розвитку ринку автострахування України у 2011 – 2018 рр. Ми також зупинилися на аналізі сучасних підходів до розробки і реалізації страхових послуг зі страхування автотранспортних засобів на прикладі СК «ІНГО Україна», визначили основні напрямки удосконалення механізму надання страхових послуг.

Проведений в кваліфікаційній роботі аналіз сучасного стану та перспектив розвитку страхових послуг з автострахування дозволяє зробити наступні головні висновки:

- Система страхових відносин є складною багатофакторною динамічною системою, що об'єднує низку взаємопов'язаних і взаємозумовлених підсистем: страхових продуктів, страхових послуг, тарифів, організації продажу і формування попиту, інфраструктури тощо.
- Страхова послуга являє собою продукт цілеспрямованої діяльності страхової компанії та пропонується на страховому ринку на умовах еквівалентного обміну з метою отримання прибутку. Основними споживачами страхових послуг є фізичні та юридичні особи (страхувальники).
- Система страхових послуг поділяється на послуги з особистого страхування (пов'язані з життям, здоров'ям, працездатністю та додатковою пенсією страхувальника або застрахованої особи), послуги з страхування відповідальності (пов'язані з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним

шкоди фізичній особі або її майну, а також шкоди, заподіяної юридичній особі) та послуги з майнового страхування (пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням майном).

➤ В автотранспортному страхуванні тісно переплетені між собою три галузі страхування: майнове, особисте страхування та страхування відповідальності. Під автотранспортним страхуванням необхідно розуміти страхування усіх ризиків, пов'язаних з володінням і використанням транспортних засобів.

➤ За результатами 2017 р. відзначалися як темпи спаду, так і стабілізації показників ринку автострахування в Україні, у порівнянні до 2016 року динаміка показників свідчила про такі тенденції:

- ✓ у 2017 обсяг валових страхових премій з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») зріс на 7,5% (у першому півріччі 2018 – на 5,9%); обсяг валових страхових виплат скоротився на 8,7% (у першому півріччі 2018 – на 7,9%). При цьому частка валових страхових премій та валових страхових виплат страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) в автострахуванні становить 37,5% та 38,2% (відповідно);
- ✓ Надходження валових страхових премій при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 2017 рік зменшилося на 3,2% (у першому півріччі 2018 – на 2,0 %) у порівнянні з 2016 роком і становило 3 543,2 млн. грн., при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) обсяг валових страхових премій збільшився на 30,1% (у першому півріччі 2018 – на 14,0 %) і становив 2 310,3 млн. грн.
- ✓ У структурі чистих страхових премій у 2017 найбільша питома вага належить таким видам страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 5 658,1 млн. грн. (або 32%) (у 2016 даний показник становив 5 059,0 млн. грн. (або 38%));

- ✓ У структурі чистих страхових виплат у 2017 р. найбільша частка страхових виплат припадає на такі види страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») - 2 538,2 млн. грн. (або 43%) (у 2016 даний показник становив 3 014,4 млн. грн. (або 50%));
- ✓ Обсяг валових страхових виплат у секторі автострахування за 2017 рік становив: при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) 1 382,4 млн. грн., що на 22,2% менше, ніж за 2016 рік; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) 916,8 млн. грн., що на 20,8% більше, ніж за 2016 рік;
- ✓ Рівень валових страхових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) станом на 31.12.2017 становив 39,0% (станом на 31.12.2016-48,5%), при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) - 39,7% (станом на 31.12.2016 - 42,7%).

Поширення страхування та розвиток добре функціонуючого сектору автострахування повинні стати пріоритетом стратегії розвитку страхових компаній. Проблеми, що стримують розвиток сектору автострахування можна умовно розподілити на кілька блоків. Серед економічних проблем — низький платоспроможний попит фізичних та юридичних осіб на страхові послуги з автострахування. Незначні обсяги доходів населення та фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів гальмують поступовий розвиток автострахування. А недостатність початкового капіталу, повільні темпи його нарощування, розмір сформованих резервів переважної більшості вітчизняних страхових компаній зумовлюють, у свою чергу, їх вкрай низькі можливості з покриття великих збитків.

Найближчими пріоритетами у регулюванні автострахування в сучасних умовах є:

- на рівні страхового ринку:

- забезпечення прозорості сектору автострахування страхового ринку, шляхом забезпечення достовірної та регулярної статистичної звітності;

- забезпечення капіталізації сектора автострахування;

- боротьба за чистоту страхового ринку шляхом підняття стандартів та посилення відповідальності за їх невиконання;

- контроль за належним виконанням страховиками зобов'язань за укладеними договорами автострахування (КАСКО, страхування цивільно-правової відповідальності);

- на рівні страхової компанії:

- всебічне сприяння розробці та запровадженню нових страхових продуктів з автострахування;

- впровадження додаткових послуг за договорами КАСКО, страхування цивільно-правової відповідальності;

- впровадження заключення додаткових договорів зі станціями технічного обслуговування для зручності надання страхових послуг за КАСКО;

- удосконалення організації надання послуг страховими компаніями (швидке оформлення страхових полісів, обов'язкове фотографування транспортного засобу з метою уникнення шахрайства тощо);

- впровадження інформаційних технологій надання послуг з автострахування, що забезпечить ефективний розвиток цього сегменту страхового ринку.

Запропоновані заходи з удосконалення механізму надання страхових послуг з автострахування в Україні є актуальними та потребують вирішення на сучасному етапі економічного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт СК «ІНГО Україна» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ingo.ua/>
2. Постанова Кабінету міністрів України "Положення про Моторне (транспортне) страхове бюро" // Україна-Бізнес. - 1996. - 24 жовт.
3. Пилипенко Світлана. Поняття та особливості договору добровільного автострахування / Світлана Пилипенко // Підприємництво, господарство і право. – 2016.
4. Терешко Х. Я. Історико-правова регламентація автострахування в Україні: деякі аспекти /
5. Заруба О. Страхова справа: підручник. Київ: Тов. «Знання», КОО, 2010. 321 с.
6. Осадець С.С. Страхування: підручник. вид. 2-ге, перероб і доп. Київ: КНЕУ, 2009. 599 с.
7. Офіційний сайт СК “Брокбізнес”. URL: <http://bbs.ua/>
8. Павлов В.І., Білоус Н.М. Страхові послуги : навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2010. 109 с.
9. Чорномаз О. Б. Проблеми і перспективи розвитку автострахування в Україні / О. Б. Чорномаз // Форму права. - 2015. - № 7. - С. 131-134.
10. Мельник Тетяна. автострахування працівників: облік та оподаткування / Тетяна Мельник // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2010. - № 16. – С. 23-26.
11. Пунда О. О. автострахування в Україні: правові та організаційні засади / О. О. Пунда, Д. А. Арзянцева // Університетські наукові записки. – 2010. - № 1 (29). - С. 95-100.

12. Доценко І. О. Система автострахування в Україні / І. О. Доценко // автоправо України: проблеми становлення та розвитку. Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (*19-20 квітня+ 2010 р. м. Львів). - С. 327-332.
13. Машина Н. І. Міжнародне страхування / Н. І. Машина. – К.: Центр учбової літератури, 2006. – 502 с.
14. Шатковський Я. М. Стандартизація у системі обов'язкового автострахування в Україні (адміністративно-правовий аспект) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Я. М. Шатковський. – Київ, 2009. – 23 с.
15. Журавель В. І. Добровільне автострахування на солідарній основі як альтернативна система медичної допомоги / В. І. Журавель, В. Ц. Чорномаз, Є. К. Арійчук // Право України. – 2010. – № 5. – С. 71-76.
16. Стеценко В. Ю. Добровільне автострахування як об'єкт правового регулювання / В. Ю. Стеценко // Часопис Київського університету права. – 2011. - № 3. – С. 156-160.
17. Коваленко Ю. М. Діяльність страхових компаній у сфері автострахування в Україні / Ю.
18. Постанова Кабінету міністрів України "Про порядок і умови проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів".

М. Коваленко, М. Л. Бобось // Часопис Київського університету права. – 2014. - № 8. – С. 96-100.

19. Буздуган Я. М. Правові та організаційні основи фінансового забезпечення охорони здоров'я в

Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Я. М. Буздуган. – Київ, 2009. – С. 25.

20. Ляховченко Л. А. Розвиток добровільного автострахування як позабюджетного джерела

фінансування галузі охорони здоров'я в Україні / Л. А. Ляховченко // Вісник

Національної академії державного управління при Президентові України. – 2010. – № 1. – С. 265-273.

21. Януль І. Є. автострахування в Україні : проблеми та перспективи / І. Є. Януль //

Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2011. – № 4. – С. 30-32.

22. Мних В. М. автострахування за кордоном та можливості його реалізації в Україні В. М.

Мних // Економіка та держава. – 2006. - № 11. - С.39-41.

23. Островська А. О. Види договорів у сфері автострахування / А. О.

Островська / Юридичний науковий електронний журнал. – 2015. - № 3. - С. 76-79.

24. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // ВВР України, 2003, №№ 40-44, С. 356.

25. Манжосова О. В. Окремі аспекти добровільного автострахування в Україні / О. В.

Манжосова // Європейські перспективи. – 2012. – № 2. – С. 195–199.

26. Герасименко Л. В. Понятие и особенности договора добровольного медицинского страхования

/ Л. В. Герасименко // Общество и право. – 2010. – № 2(29). – С. 81–84.

27. Уралова Ю. П. Щодо умов виконання договорів автострахування через організацію

асистанс / Ю. П. Уралова // Право і суспільство. – 2012. – № 3. – С. 110-113.

28. Морозов А. М. Професійна відповідальність лікаря (досвід зарубіжних країн) / А. М. Морозов,

А. В. Степаненко, С. В. Кучеренко // Український нейрохірургічний журнал. – 2014. – № 4. – С. 88–

92.

29. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // ВВР

України, 1996 р., № 30, С. 141.

30. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування №

16/98-ВР від 14 січня 1998 р. // ВВР України, 1998, № 23, С. 121.

31. Семенова А. В. Поєднання солідарності та субсидування як засадничий принцип

загальнообов'язкового державного автострахування / А. В. Семенова // Право та інновації. -

№ 1-2 (5-6). – 2014. - С. 143-148.

32. Горохов С. В. Порівняльний аналіз систем автострахування зарубіжних країн / С. В.

Горохов, С. Д. Старинчук // Європейські перспективи. - № 3. – 2016. – С. 24-28.